

Міжнародна науково-практична конференція
«Інноваційне дорадництво на шляху євроінтеграції»
30 жовтня 2014 року, Київ

Сільськогосподарські дорадчі служби в Україні: статус-кво та пропозиції з удосконалення

Корінець Р. Я.,
президент Національної асоціації
сільськогосподарських дорадчих служб України

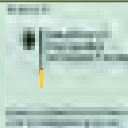
doradaukraine@gmail.com

www.dorada.org.ua

044 - 2 230 270

ІНТЕРАГРО 2014
10 міжнародних експозицій
28-31 ЖОВТНЯ

Серія консультативних робіт

Сільськогосподарські дорадчі служби в Україні: статус-кво та пропозиції з удосконалення

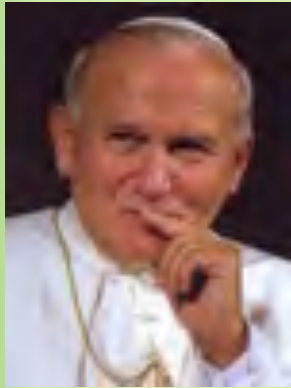
Роман Корінець

*Пріоритетний розвиток сільського господарства забезпечується шляхом ...
сприяння розвитку мережі дорадчих сільськогосподарських служб...*

*Закон України
«Про стимулювання розвитку сільського господарства
на період 2001-2004 років»*

Київ, вересень 2014

Чому Україні потрібно мати ефективну систему дорадництва?

Один час вирішальним чинником виробництва була земля,
потім капітал ...

Сьогодні вирішальний фактор - сама людина і його знання.

(Папа Римський Іоанн Павло II)

Дорадча діяльність може відігравати важливу роль у посткризовому відновленні країни – надання дорадчими службами сільськогосподарським товаровиробникам порад, направлених на удосконалення їх господарської діяльності, розвиток професійної майстерності працівників, здатне сприяти підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва.

(Із Аналітичної записки Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України)

Досвід країн ЄС, в тому числі Німеччини, як й інших країн, наприклад, США, Канади, однозначно засвідчує: система поширення сільськогосподарських знань, консультування є важливим елементом ринкової економіки. Її ефективне функціонування є особливо актуальним для малого та середнього сільськогосподарського бізнесу, для розвитку села загалом. Вона допомагає зменшити рівень як економічних, так і соціальних втрат.

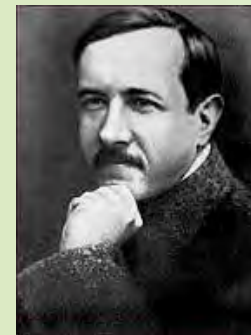
Інститути представляють собою спонукальні системи - в цьому полягає весь їх зміст. Необхідно зрозуміти, що будучи спонукальними системами, вони направляють поведінку людей.

Дуглас С. Норт, Нобелівський лауреат

- **Головні цілі дорадчої діяльності:**
 - поліпшення добробуту сільського населення;
 - розвиток сільської місцевості.
- **Плюси та мінуси Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність». Чому не працює «добрий» закон?**
- **Чи насправді формальні інститути працюють тільки за наявності неформальних інститутів?**
- **Де шукати причини слабкості організацій дорадництва**

Світове дорадництво: від звичаю до закону

- **Smith-Lever Act (1914)** дає старт Кооперативної Служби Екстеншен (Cooperative Extension Service).
- **ВеликоБританія:** 1997 року держава прийшла до висновку, що сільське господарство досягло досить високого рівня розвитку, а сільськогосподарські товаровиробники досить міцно стоять на ногах щоб дорадчу службу зробити комерційною, а дорадчі послуги – платними. 1 квітня 1997 року Державна (урядова) служба (агентство) сільськогосподарських консультацій та наукових досліджень ADAS була приватизована і перейшла на самоокупність. На даний час держава є одним із клієнтів дорадчої служби.
- **А.В. Чайанов и Общественная агрономия.**
Сам термін «громадська агрономія» ввів у науковий обіг **В.Г.Бажаев**, перший московський губерньський агроном, згодом професор Київського університету) в 1899 р в статті, де він ініціював скликання Першого З'їзду діячів агрономічної допомоги, що відбувся в лютому 1901 р.

Світове дорадництво: від звичаю до закону

○ Регламент (ЄС) № 73/2009 Ради ЄС
про заснування спільних правил для схем прямої підтримки фермерів
в рамках Спільної сільськогосподарської політики
і про заснування деяких схем підтримки для фермерів...:

- Держави-члени ЄС повинні мати систему консультування фермерів з земельних питань та з питань управління фермами (далі "система консультування фермерів"), управління якою здійснюється одним або декількома призначеними органами або приватними організаціями.
- Система консультування фермерів повинна відповідати, принаймні, законним вимогам управління і хорошим сільськогосподарським і екологічним умовам.
- Фермери можуть брати участь у системі консультування фермерів на добровільній основі.
- Держави-члени ЄС можуть визначити у відповідності з об'єктивними критеріями пріоритетні категорії фермерів, які мають доступ до системи консультування фермерів.

Правові акти не тільки закріплювали здобуту практику поширення знань серед населення. А й стимулювали її розвиток.

Світове дорадництво: від звичаю до закону

- Постсоціалістичні країни – члени ЄС у пошуках оптимуму: різні моделі дорадництва, але одне мета.
- Польське дорадництво – зразок для України?
- «Невідомий» досвід Іспанії теж може стати у пригоді в Україні.
- Чому запізнюється процес у пострадянських країнах: Росія, Киргизія, Грузія...
- Розвій дорадництва у Німеччині

Де гальмо дорадництва в Україні?

- Станом на 28 серпня 2014 року у Реєстр сільськогосподарських дорадчих служб було внесено 74 юридичні особи, до Реєстру сільськогосподарських дорадників і експертів-дорадників – 1444 фізичні особи.
- Чому держава, як правило, була і залишається, незважаючи на власні рішення, пасивною в організації системи дорадництва.
- Чому дорадництво непривабливе для бізнесу?
- Чому не формуються кооперативні системи дорадництва?
- Дорадництво, наука та агроосвіта: чому вони так далекі?

В Україні, на відміну від країн Північної Америки чи Європи, немає системи інформаційного забезпечення та консультування, зорієнтованого на невеликого виробника сільськогосподарської продукції.

Розвиток системи дорадництва в Україні має стати важливим елементом імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС

Стаття 404

Співробітництво між Сторонами у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій охоплюватиме, серед іншого, наступні сфери:

- a. сприяння взаємному розумінню політик у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій;
- b. посилення адміністративних спроможностей на центральному та місцевому рівнях щодо планування, оцінки та реалізації політики;
- c. заохочення сучасного та сталого сільськогосподарського виробництва, із урахуванням необхідності захисту навколишнього середовища та тварин, зокрема поширення застосування методів органічного виробництва та використання біотехнологій, серед іншого шляхом впровадження найкращих практик у цих сферах;
- d. обмін знаннями та найкращими практиками щодо політики розвитку сільських територій з метою сприяння економічному добробуту сільських громад;
- e. покращання конкурентоспроможності сільськогосподарського сектора та ефективності і прозорості ринків, а також умов для інвестування;
- f. поширення знань шляхом проведення навчальних та інформаційних заходів;
- g. сприяння інноваціям шляхом проведення досліджень та **просування системи дорадництва до сільськогосподарських виробників;**
- h. посилення гармонізації з питань, які обговорюються в рамках міжнародних організацій;
- i. обмін найкращими практиками щодо механізмів підтримки політики у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій;
- j. заохочення політики якості сільськогосподарської продукції у сферах стандартів продукції, вимог щодо виробництва та схем якості.

Відсутність якісної системи інформаційного забезпечення, особливо невеликих виробників сільськогосподарської продукції, чий внесок в обсягах сільськогосподарського виробництва вагомий, є однією із загроз продовольчої безпеки країни. Тому ця проблема потребує негайного вирішення

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2011 р. N 1098-р
«Про схвалення Концепції формування державної системи сільськогосподарського дорадництва»

Із історії становлення та розвитку сільськогосподарського дорадництва у світі, зокрема, в країнах ЄС можна виокремити уроки для України

1. Ключова роль у розвитку дорадництва належить державі: держава має не тільки дбати про формальні інститути, зокрема законодавство, а й гарантувати імплементацію правових норм.
2. Звичаї, традиції є не менш важливими інститутами дорадництва, як законодавство. Тому дорадництво у кожній країні має свої особливості.
3. Для формування культури дорадництва потрібен час і робота зі зміни стереотипів.
4. Незважаючи на відмінності, усюди основними клієнтами дорадчих служб є малий та середній сільськогосподарський бізнес, сільські громади. Без них дорадництво не має сенсу.
5. Дорадчі послуги мають бути доступними, наближеними до місця діяльності клієнтів.
6. Вартість платних послуг для фермерів не повинна бути бар'єром на шляху до інновацій: вартість послуг визначається тим, як міцно стоять фермери на ногах.
7. Приватне (комерційне) дорадництво може співіснувати у симбіозі із державною системою дорадництва, однак не замінює її.
8. Політика уряду у сфері дорадництва має бути прогнозованою: дорадчі служби мусять бачити перспективу.
9. Запровадження системного підходу до дорадництва: тільки тоді дорадництво демонструє ефективність.

Як поліпшити політику

- Безумовне виконання норм Закону України «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність», зокрема, в частині фінансування соціально спрямованих дорадчих послуг.
- Уряду необхідно розробити план заходів (програму) з реалізації положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині дорадництва з урахуванням правових актів ЄС та забезпечити їхню реалізацію.
- План повинен передбачати створення професійної державної системи дорадництва та стимули для розвитку комерційного дорадництва.
- Слід передбачити поступовий перехід відповідальності за надання дорадчих послуг на регіональний рівень
- Державні установи аграрної науки та освіти, які слід використовувати більш активно та ефективно.
- Тема дорадництва має стати одним із пунктів підготовки державних службовців.
- Формування культури дорадництва.
- Формування коаліцій та партнерств, інтеграція у світовий «дорадчий» простір.

Міжнародна науково-практична конференція
«Інноваційне дорадництво на шляху євроінтеграції»
30 жовтня 2014 року, Київ

Сільськогосподарські дорадчі служби в Україні: статус-кво та пропозиції з удосконалення

Корінець Р. Я.,
президент Національної асоціації
сільськогосподарських дорадчих служб України

doradaukraine@gmail.com

www.dorada.org.ua

044 - 2 230 270

ІНТЕРАГРО 2014
10 міжнародних експозицій
28-31 ЖОВТНЯ